

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 33.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
14. AVGUSTA (AGOSTO) 1958

Moskva in Peking

Skoro teden dni je moral Zahod čakati na Hruščeva, da je odgovoril na Eisenhowerjevo pismo z dne 1. avgusta, v katerem je ta pristal na udeležbo na vrhovni konferenci v Varnostnem svetu. V prvi polovici avgusta, na kateri bi razpravljali o Srednjem Vzhodu, kakor je Hruščev sam zahteval ob izbruhu srenjezhodnih krize. Kakor je bil Hruščev na prejšnje zavezniške predloge hitro v odgovorih, tako se je s svojim zadnjim odgovorom ne samo zakasnil, pač pa je z njim povsem zanikal samega sebe, ko je odpovedal vrhovno konferenco v sklopu ZN in zahteval iznena-da samo izredno sklicanje glavne skupš-čine Združenih narodov, na katerem nobena petih velesil nima pravice veta. Tako je sam sebi zaprl vrata za politično zmago nad zahodnimi zavezniki in v prid Nasserjevemu panarabizmu, čeprav si je zagotovil poprišče za propagando, za katero je forum glavne skupščine ZN kar najbolj pripraven prostor in od koder je mogoče brez posebnih naporov vplivati na svetovno javno mnenje in na posamezne vlade.

Z odgovorom se je Hruščev zakasnil, ker je odpotoval, kakor je poročala Tass, v Peking na tridnevni razgovor s kitajskim rdečim poglavarjem Maočetungom. Tass je poročala samo, da je odpotoval v Peking, ni pa dejala, da je moral oditi tja. Hruščev je namreč v svojih pogajanjih z zavezniki za vrhovno konferenco dosledno opuščal vprašanje sodelovanja rdeče Kitajske na taki konferenci. Tudi ko je bilo kazno, da bo konferenca prenešana na Varnostni svet, v katerem sedi zastopnik Čangajškove Kitajske, se Hruščev na svojo zaveznico rdečo Kitajsko ni spomnil, ali se ni hotel spomniti. Anglija je vsaj objavila, da bo Macmillanu neprijetno sedeti za isto mizo z Nasserjem, — omenjajoč mimogrede sueške dogodke, — Hruščev pa ni niti z najmanjšo besedico protestiral proti prisotnosti Čangajškovega delegata pri isti mizi z njim. Maočetung po vseh pravih političnih logikah ni mogel ostati miren spričo takega zapostavljanja, ki mu ga je pripravljala Hruščev.

Rdeča Kitajska postaja na azijski celine in s tem v svetu velika sila. S krutimi azijskimi metodami, ki se jih komunizem poslužuje za največjo brezvestnostjo, Maočetung industrializira 600 milijonsko državo. Rdeča Kitajska sicer še ne more tekmovali z zahodnimi silami niti v gospodarstvu, niti vojaško — saj je tudi ZSSR v prvem pogledu še daleč za njimi — ker nikjer na svetu ni mogoče čez noč ustvariti dovolj strokovnjakov za vsestranski razvoj moderne gospodarstva, bo pa v bodočnosti, če bo šel razvoj s sedanjim tempom naprej, postala vsekar velesila, brez katere ne bo mogoče krojiti usode sveta niti Moskvi niti zahodnim zaveznikom.

V sklopu sovjetskega komunističnega imperija si je Rdeča Kitajska že priborila prvo mesto, ne zaradi njene današnje, pač pa bodoče potencialnosti. Na zasedanju kongresa komunističnih strank v Moskvi je bilo določeno Maočetungu prvo mesto poleg kremeljskih mogotcev, nato so se zvrstili vodje drugih satelitov po abecedni vrsti. V spor med Moskvo in Beogradom se je Peking odločilno vmešal. Medtem ko je Hruščev hotel, vsaj tako je bilo videti, spor omiliti, če že ne povsem odpraviti, pa je bil Maočetung tisti, ki ga je še bolj poglabil, saj je znano, da so ravno glasila kitajske KP tista, ki izlivajo na Beograd najgostejše plohe obtožb, kletev in zaničevanj proti “komunističnemu odpadniku”. Iz Pekinga se širi propagandni in gospodarski vpliv na vso Azijo, predvsem na Japonsko in na jugovzhodno področje celine do indonezijskih otokov. Maočetung se je doslej v Aziji izkazal za najvestnejšega razlagalca in izvajalca Marksove in Leninove komunistične doktrine. Njegova KP, ki šteje nad 12 milijonov zagrizenih azijsko pretkanih članov, je najmočnejša KP na svetu. Sovjetska KP z 8 milijoni članov je na drugem mestu. Medtem ko se mora Hruščev že doma, v svojem Kremlju, neprestano boriti s tekmeči, ki jih pozna po duši in telesu, ker so Rusi, kakor je on, pa mu je mnogo težje boriti se in kontrolirati orientalskega duha rdečih tekmecev v

Glavna skupščina ZN

Šele 5. avgusta, skoro teden dni po Eisenhowerjevem pismu, da pristaja na udeležbo v Varnostnem svetu na vrhovni konferenci, je Hruščev iznenada odpovedal vrhovno konferenco in zahteval samo izredno sklicanje Glavne skupščine Združenih narodov, na katerem naj bi razpravljali o Srednjem Vzhodu. USA je takoj odgovorila, da pristaja na ta nov sovjetski predlog, prav tako Anglija, medtem ko je De Gaulle dejal, da debata v ZN ne bo privedla nikamor, ker tako velika udeležba ljudi pri takih debatah nikdar ne more biti zagotovilo, da se ta ali oni ne bi poslužil prilike za propagando.

Zasedanje Glavne skupščine ZN je nato Varnostni svet s kompromisno rešitvijo v zadnjem trenutku sklical za petek, 8. avgusta t. l. za ob petih popoldne. USA je skupščini predložila v razpravo pritožbe Libanona in Jordanije proti Združenim Arabiji, da se ta država vmešava v njene notranje zadeve. ZSSR pa je predložila resolucijo, v kateri zahteva takojšen umik ameriških čet iz Libanona in britanskih čet iz Jordanije. Sovjetska resolucija trdi, da so Anglo-amerikanci na Srednjem Vzhodu doslej postavili silo nad 70.000 mož, nad 1000 bojnih letal in drugega orožja.

Z novo zahtevo Hruščeva je tako, tokrat po njegovi zaslugi, propadla vrhovna konferenca. Zasedanja Glavne skupščine ZN se udeležujejo samo zunanji ministri petih velesil in redne delegacije drugih držav-članic. Napovedali so prisotnost zunanjega ministra Libanona, Jordanije, Združene Arabije in Kanade, povelj Dullesa, Lloyda, kanadskega Smitha, Gromika in drugih. V Washingtonu so objavili, da se namerava začeti nega zasedanja udeležiti tudi Eisenhower, ki naj bi predložil Glavni skupščini nove ameriške predloge o ureditvi srednjezhodnih problemov. Glavni namen teh predlogov bo doseg politične stabilnosti na Srednjem Vzhodu in pod-

pora gospodarskega razmaha tega področja.

Sovjetski zunanji minister Gromiko je ob prihodu v New York izjavil, da se bo ZSSR znova zavzela za priznanje rdeče Kitajske in za njeno včlanjenje v ZN. V USA in Angliji so zaradi tega začeli z novo kampanjo proti priznanju rdeče Kitajske s strani zahodnih sil. Najmočnejšo tozadevno kampanjo je sprožilo ameriško zunanje ministrstvo, ki je pod vodstvom Dullesa razposlalo vsem svojim diplomatskim predstavništvom pisma, v katerih ponovno potrjuje ameriško nespremenljivo zadržanje do komunistične Kitajske. Angleški levicji trdijo, da brez rdeče Kitajske svetovnih problemov se bo mogoče več reševati in da jih je, do tega spoznanja, privedla ponovna odpoved vrhovne konference, do katere je prišlo prav zaradi predvidene odsotnosti rdečega kitajskega delegata na taki konferenci. Kampanjo za priznanje rdeče Kitajske je še povečal Hruščev sam, ko je pred dnevi, po vrnitvi iz Pekinga, razposlal osebnih pisma takim nevtralnimi državam, kakor sta Švedska in Grčija, v katerih jih prosil, da podprejo tudi sovjetske zahteve po umiku ameriških in britanskih čet iz Srednjega vzhoda.

Na drugi strani pa je kubanski delegat Nuñez Portuondo prišel s kampanjo o izključitvi rdeče Madžarske iz ZN zaradi likvidacije Nagya in Maletterja.

Na nastopnem zasedanju je glavna skupščina ZN v petek, 8. t. m. sklenila, da se znova sestane v sredo s slovesno otvoritvijo programa. Medtem je v ponedeljek Hruščev poslal Eisenhowerju novo pismo, v katerem mu sporoča, da še ni opustil misli na vrhovno konferenco in da upa, da bo mogoče iz sedanjega zasedanja Glavne skupščine ZN preiti na tako konferenco, ali pa jo vsaj pripraviti za najbližjo bodočnost.

Severnoameriška ofenziva v Južni Ameriki

Severnoameriška vlada se je spustila v gospodarsko in kulturno ofenzivo v južnoameriških državah, da bi tako znova pridobila prijatelje in vpliv v latinski Ameriki. Deloma je ameriško vladno privedla do spremembe njene politike napram južnim državam povečana sovjetska gospodarska in kulturna kampanja v južni Ameriki, deloma pa močna komunistična agitacija proti ameriške-mu podpredsedniku Nixonu ob njegovem potovanju po latinskih državah. Poleg tega so v Washingtonu tudi ugotovili, da južnoameriške države z velikim nerazumevanjem zasledujejo ameriško zunanjo, predvsem pa gospodarsko politiko v Evropi in na drugih področjih na svetu.

Komunistična kulturna propaganda se je v nedavni dobi močno povečala v južni Ameriki. Sovjetske in Kitajske radijske oddaje so se v letu 1957 povečale za 31% v primeri z letom 1956. Ob koncu leta 1957 je bilo teh oddaj tedensko 94 ur in 45 minut, v primeri z 72 urami na teden ob koncu leta 1956. Decembra 1957 je komunistična Kitajska oddajala po sedem ur na teden v španščini za juž-

no Ameriko, medtem ko prejšnja leta takih kitajskih radijskih oddaj ni bilo.

Ameriška vlada tudi hoče odpraviti mnenje južnoameriških vlad, da Washington smatra svoje južne sosesde za avtomatične prijatelje. V potrdilo te svoje nove politike Dulles ni hotel, kljub perečim problemom na Srednjem Vzhodu, odpovedati potovanja v Brazilijo. Na tej konferenci sta Dulles in brazilski predsednik Kubicek izdala skupno izjavo, da “morajo južni Amerikanci aktivnejše sodelovati v pripravah in izvedbah široke mednarodne politike z ostalim svobodnim svetom.” V izjavi tudi zahtevata več posvetov med posameznimi ameriškiimi državami in ugotavljata potrebo po “dinamičnih naporih za rešitev problemov zaostalih držav”.

Dr. Milton Eisenhower, brat ameriškega predsednika, se je pravkar vrnil s potovanja po srednjeameriških državah in predal Beli hiši poročilo o svojih ugotovitvah, ki bo tudi pripomoglo k spremembi ameriške politike do teh držav.

USA se je na latinsko Ameriko še bolj navezala z dolarskim posojilom v višini 158 milijonov, ki sta ga Export-Import

daljnem Pekingu. Zato je na vrat na nos poletel k Maočetungu, na njegov prvi namig nezadovoljstva z moskovsko politiko o vrhovni konferenci.

Moskva, ki je storila vse, da si je napravila svoj največji satelit v svojem imperiju, pa sedaj ugotavlja, da se more zgoditi, da se njen imperij razdeli na dvoje. Pojavljata se dve središči svetovnega komunizma: Moskva in Peking. Nastaja nova os na svetovni komunistični pozornici: Moskva - Peking. Kakor vsaka os, tako se more tudi ta os prelomiti na dvoje. Zaenkrat Moskva še ni bila prisiljena deliti žezlo vladavine v rdečem imperiju, medle pa jo doleteti isto, kar je doletelo staroveški Rim: na vzhodu je Bizanc prevzel izključno vodstvo.

Nemajhne zasluge za tak razvoj v komunističnem imperiju je treba pripisati trmasti zunanji politiki ameriškega zunanjega ministra Dullesa, ki doslej še ni klonil pod pritiskom doma in zunaj,

naj prizna rdečo Kitajsko in zavrže Čangajjska. Moskva se bo morala vedno pogostejše zagovarjati v Pekingu zaradi svojega neuspeha, da bi spravila rdečo Kitajsko v ZN, Peking pa ji bo mogel vsak trenutek očitati, da nima zadostnega vpliva na javno mnenje v ZN in da si lasti vodstvo nad državami, katerim ne more priboriti niti glasu na odru svetovnega dogajanja. Če bo Zahod znal izkoristiti priliko, bi se mu morda posrečilo vsaj nalomiti os Moskva-Peking. Načrvano je, da bi v tem slučaju Kremelj izgubljaj vpliv na azijske države, ker tudi tam, kakor kjer koli drugje, velja načelo: svoji k svojim. In ker v takem razvoju tudi nemirni protisovjetski duh v evropskih satelitih ni bil ostal prekrižanih rok, bi se moglo zgoditi, da bi se rak rana dvajsetega stoletja začela sama v sebi razkrajati, tako da bi bil na koncu potreben le hiter, kratkotrajni kirurški poseg z Zahoda v bolno telo komunizma.

Nautilus pod ledom severnega tečaja

Ameriške pomorske sile so 5. avgusta t. l. izvršile nov zgodovinski podvig, ko je njihova atomska podmornica Nautilus” preplula pod ledom severni tečaj. Podvig je bil pripravljen in izveden v popolni tajnosti. Nautilus je 23. julija odplul iz vojaškega pristanišča Pearl Harbour na Havajih proti Beringovemu prelivu med Aljasko in Kamčatko in od tam pod ledom preko severnega tečaja proti Islandu, kamor je prispel 5. avgusta. Nautilus je tako preplul ok. 12.000 km dolgo pot, od te nad 10.000 km pod vodo in od te ok. 3.000 km pod ledom, in sicer od polotoka Barow na Aljaski do Atlantskega oceana med Greenlandijo in Spitzbergi. Severni tečaj je Nautilus dosegel 3. avgusta ob 11.15 uri ponoči po ameriškem času, ten je bilo tako tisti trenutek na severnem tečaju doslej istočasno zbranih največ ljudi. Posadka Nautilusa šteje 116 članov.

Vožnja pod ledom je bila, po zacrjevanju posadke, čudovita. Posadka je imela za nebo debel tečajski led, ki ga je mogla vso vožnjo opazovati na barvnem televizijskem aparatu. Kapitan Nautilusa, 37 letni W. R. Anderson, je z Islanda odletel s helikopterjem v Washington, kjer mu je na posebni tiskovni konferenci Eisenhower podelil najvišje pomorsko odlikovanje. Zgodilo se je prvič v zgodovini ameriške mornarice, da je podelila tako odlikovanje v mirnem času.

V zvezi s to podledno vožnjo Nautilusa so v Washingtonu in Londonu obja-

vili, da se atomskim podmornicam odpira nove možnosti napada v vojnem času. Ameriške atomske podmornice bodo mogle odpluti s severnih ameriških obal pod ledom proti sovjetskim sibirskim obalom in od tam bombardirati sovražnika. Začeli pa so proučevati tudi možnosti uporabe te podmorske poti za trgovske namene. Dve ameriški družbi, General Dynamic Corporation in Aerojet General Corporation sta začeli izdelovati načrte za atomske podmorniške tankerje, s katerimi bi ceneje vozili petrolej okoli sveta. Tudi več britanski družb se je začelo baviti s tem problemom. Napovedujejo tudi možnosti o avtomatični kontroli takih tankerjev, brez posadke. Razen tankerjev nameravajo začeti izdelovati načrte za gradnjo drugih vrst trgovskih podmornic na atomski pogon. Polarna pot namreč skrajša pomorsko daljavo iz Tokija v London od 18.000 km na 10.000 km. Ko bodo vzpostavili redno trgovsko podmorniško zvezo preko severnega tečaja, bodo neprimerno zmanjšali ladijske prevozne stroške med velikimi pristanišči sveta. V prvi vrsti nameravajo pohiteti z gradnjo atomskih podmorniških tankerjev, ker je življenjske važnosti varren prevoz petroleja v vojnem času. Ti tankerji naj bi imeli kapaciteto do 100.000 ton in brzino do 100 km na uro.

Za Nautilusom je preplula Severni tečaj pod ledom tudi že druga severno-ameriška podmornica na atomski pogon “Skate”.

IZ TEDNA V TEDEN

Zunanji ministri Kolumbije, Venezuele in Ekvadorja so podali skupno izjavo, v kateri zahtevajo udeležbo svojih držav pri reševanju svetovnih problemov za zavarovanje miru in varnosti v svetu.

Venezuelski začasni predsednik kontraadmiral Wolfgang Larrazabal je izjavil, da bi sprejel kandidaturu za predsednika republike, če bi to želela “venezuelska skupnost”. Doslej je zadrževal, da se bo po izvolitvi novega predsednika umaknil v privatno življenje.

Novi kolumbijski predsednik Alberto Lleras Camargo je prevzel oblast. Sestavil je koalicijsko vlado liberalcev in konservativcev.

Predsednik italijanske republike Gronchi bo 7. septembra obiskal Brasil.

Kitajski komunisti imajo v načrtu povečanje napetosti na Dalnjem Vzhodu. Na svojo južno obalo so navozili velike količine vojnega materiala. Letalske baze so pojačali z novimi letali. V zadnjih dneh so povzročili že tudi več izpadov proti kitajskim nacionalistom. Prišlo je tudi do izmenjave strelav med vojnimi ladjami komunistične in nacionalistične

Kitajske. Proti komunističnim ladjam so sprožili ogenj tudi nacionalistične obalne baterije na Formozi ter so potopile v formoški ožini komunistično topničarko. Komunistično topništvo je tudi že ponovno obstreljevalo otoka Quemoy in Tatan, ki ju imajo v rokah. kit. nacionalisti. Amerikanci sodijo, da se kitajski komunisti, ki prehajajo v zadnjem času v napadalnost, pripravljajo na vojaško akcijo proti nacionalistom. Slednji so zaradi tega podvzeli vse potrebne varnostne ukrepe.

Kit. komunistični predsednik Ču-En-Lay je poslal iraškemu predsedniku generalu Abdul Karimu Kasinu poslanico, v kateri silovito napade “ameriške in angleške imperialiste”. Od njih zahteva, da morajo nemudoma umakniti svoje “napadalne” vojaške oddelke iz Jordanije in Libanona ter “prenehati s svojimi grožnjami in provokacijami ostalim arabskim državam”.

Ameriška vlada je uradno objavila, da ne bo priznala kitajske komunistične vlade, ker od tega ne bi imela nobene koristi, ogromno bi pa pridobili kitajski komunisti.

Sovjetski list Izvestja je objavil srdit napad na posebnega Eisenhowerjevega odposlanca na Bližnjem Vzhodu Murphyja, ki je obiskal vse arabske države ter imel z njihovimi državnimi poglavarji dolge razgovore. Ti so morali biti za zahodne zaveznike ugodnejši, kakor pa za Sovjete, ker mu sovjetski list očita, da po arabskih državah “plete svoje intrige”.

Sovjeti so začeli znova strašiti zahodni svet z uničenjem z atomskim orožjem. Sovjetski general major Igor Popov je namreč napisal za list “Neues Deutschland”, glasilo vzhodnonemške kom. stranke, članek, v katerem pravi, da bo v slučaju vojne Sovjetska zveza razdeljala z atomskim orožjem sree severno-ameriške industrije, Anglijo da bo uničila z lakoto in ognjem, Italijo spremeni-la v ogromno atomsko puščavo, Zahodno Nemčijo pa v en sam grob. Ni pa povedal ta sovjetski vojščak kaj bi bilo v tem slučaju s Sovjetsko zvezo, kajti zahodnjaki tudi ne bodo držali prekrižane roke.

Na sovjetski znanstveni postojanki na Antarktiki so ugotovili temperaturo 84 stopinj pod ničlo.

Francoska vlada je sklenila, da bo 28. septembra referendum o ustavi za peto francosko republiko.

Novi portugalski predsednik kontraadmiral Americo Deus Rodrigues je nastopil svojo sedemletno predsedniško dobo.

Jubilejni študijski dan Slov. kat. akademskega starešinstva

Slovensko katoliško akademsko starešinstvo deluje že deset let v zamejstvu. Sicer so se starešine sestajali na sestankih in posvete že takoj po prihodu v emigracijo in sicer zlasti v taboriščih in v Rimu, kjer so nekateri tudi že sodelovali pri raznih mednarodnih katoliških zborovanjih, vendar se je SKAS formalno obnovil v Buenos Airesu v juliju 1948. Pripravljalno delo je takrat vodil in izpeljal prvi predsednik SKAS-a v domovini ravn. Bogomil Remec, ki je bil na prvem obnem zboru izvoljen za predsednika. Ko je SKAS v juliju 1950 slavil petdeseto obletnico ustanovitve v domovini, je bil prirejen prvi študijski dan prav tako na Paternalu in sta bila glavna govornika takrat ravn. Remec, ki je govoril o ustanavljanju SKAS-a in o delu po prvih katoliških shodih, dočim je prelat dr. Odar predaval o nalogah slovenskega katoliškega intelektualca v našem času.

Poslej se tradicija vsakoletnih študijskih dni ni več prekinila. Na vsakem je bila obravnavana najbolj pereča snov. Letošnji dne 10. avgusta pa je bil posvečen deseti obletnici obnove SKAS-a v emigraciji.

Prireditve se je začela s službo božjo v kapeli pri č. šolskih sestrah na Paternalu. Med sv. mašo, ki je bila za vse mrtve in žive člane starešinstva, je imel duhovni asistent SKAS-a in dir. g. Anton Orehar pridigo, v kateri je povdarjal: jubilejne slovesnosti naj ne bodo posvečene samo pogledom na preteklost.

Sv. oče Pij XII opozarja v vseh svojih nagovorih raznim organizacijam katoliških intelektualcev, da naj se člani zavedajo, kako hitro gre čas s svojimi iznajdbami in napredkom. Intelektualci morajo iti in ohranjati korak z njim, vendar je še bolj važno, da se zavedajo zlasti duhovnih nalog in potreb, ki jih čas prinaša. Miselni in idejni napredek ne sme najti premale pripravljenosti v dušah katoliških intelektualcev. Globoko versko življenje z bogatim duhovnim obzorjem more edino biti kos nevarnostim, ki sedanjemu času pretijo.

Slavnostno zborovanje

Zborovanje je ob pol 11. uri začel predsednik SKAS-a ravn. Ivan Prijatelj. Pozdravil je številne člane in skupino katoliških akademikov. Najprej je prebral pozdravni pismi, ki jih zborovalci naslavljajo na prevz. škofa dr. Gregorija Rožmana in na predsednika NO za Slovenijo dr. Miha Kreka. Nato je sporočil sklep, da se z zborovanja pošljejo posebni pozdravi posameznim skupinam slovenskih katoliških starešin po svetu. Jubilejnemu zborovanju pa sta poslale posebne pozdrave prevz. škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman in predsednik dr. Miha Krek. Pozdravno pismo prevz. škofa se glasi:

Pozdravne besede škofa dr. Gregorija Rožmana

„Vaše pismo z dne 15. julija me je sicer doseglo nekje globoko na jugu Francije ob obiskovanju raztresenih malih skupin Slovencev — nato sem bil na romanju Slovencev v Lurdu. Ko sem se vrnil, nekaj pospravilam in se pripravilam na odhod v Avstrijo (jutri zjutraj) — z avtom, ko človek grede niti čitati ne more lahko, kaj šele pisati. Tako mi je čisto nemogoče napisati zaželjena navodila itd. — Želim pa študijskemu dnevu božji blagoslov in uspeh. Je neka težava v tem, ko so člani SKAS-a zaposleni v drugih organizacijah: Kulturna akcija, Slov. društvo, Katoliška akcija, itd. itd. Tam delujejo v smislu načel, ki jih SKAS zastopa. — Kaj naj zdaj SKAS še posebej dela razen da goji lepo družabnost, kar je brez dvoma zelo važno — morda mnogo bolj kot mislimo. — Brez dvoma je prav, da izobražene vsaj nekoliko pozna duhovne tokove sedanjosti, mnogi povsem zmotni, drugi „zmešani“, tretji pravilni in človeški družbi koristni. — Te tokove spoznati in jih presojati v luči krščanskih resnic, to bi bilo že eno izmed prav nujnih zadev SKAS-a. Kulturna akcija deloma to delo vrši — kar pa ona ne more, to vrši mora izpolniti SKAS. — Toliko resle „mimogrede.“ Pozdrav in blagoslov SKAS-u. — Dr. Gregorij Rožman.“

Zatem je bilo prebrano pismo, ki ga je poslal posebej za jubilejni dan predsednik NO za Slovenijo dr. Miha Krek.

Besede dr. Miha Kreka

Med drugim pravi pismo: „Mislim, da bo tudi v bodoče naloga starešinstva kot družbe, da stori, kar le more, da bodo člani starešinstva združevalni, vodilni ljudje, blagodejne osebnosti v slovenski družbi. Zato bo starešinstvo moralo pred vsem storiti, kar more, da se naši starešine ne zanemarijo, da ne dopuste,

da bi jih tujina strla kot izobražence, pa čeprav z ročnim delom ali drugim trdim poslom vzdržujejo sebe in svoje. Vzpodbujali se bomo, da tudi od najskromnejših sredstev žrtvujemo za svoj duhovni napredek in izpopolnjevanje, da bomo mogli živeti in delati v naši družbi kot izobraženci in bomo z veseljem dajali družbi od teh nabranih talentov in zakladov, da bomo ostali to, v tej vlogi, ki smo vanjo postavljeni, svetovalci, v dobrem, združevalne osebnosti naše slovenske družbe. Naj bo še toliko hudega med nami, nič nas ne sme odgnati v resignacijo in pasivnost... Da je res mogoče ostati v tujini res idealen slovenski katoliški izobraženec, dokazuje izredno močna vrsta tistih naših tovarišev, ki nas tako odlično zastopajo na tako mnogih poljih kulturnega dela v najširšem smislu... Kje naj dobimo še bolj privlačnih in prepričevalnih zgledov kot med temi našimi tovariši samimi. Kje naj iščemo še večjega zadoščenja kot če skušamo vsi preko starešinstva doprinesti svoj še tako mal delež za rast v tem čudovitem vrtu slovenske kulture v zamejstvu.“

Obe poslanici so vsi navzoči pozdravili z navdušenim ploskanjem. Predsednik se je v imenu vseh zahvalil prevz. škofu in dr. Kreku in povdaril, da bo odbor po svojih močeh vse storil, da se navodila in nasveti izvedejo v resničnost.

Po teh uvodnih slovesnostih se je predsednik s posebnim govorom spomnil vseh umrlih članov SKAS-a, v domovini in v zamejstvu. Najprej je posvetil lepe spominske besede prelatu dr. Odarju, ki se je v zamejstvu toliko zavzel za SKAS in ga podpiral, kjer je le mogel. Saj je bil prav on tisti, ki je uravnaval idejno smer naše organizacije. Kmalu za njim je legel v grob ravn. Bogomil Remec, ustanovitelj SKAS-a in njegov skoraj trajni predsednik ves čas v domovini, v zamejstvu pa njega obnovelec. Pozneje se je sicer s predsedniškega mesta umaknil, vendar je ostal član odbora do zadnjega in bil delaven in zvest do konca. Lepe spominske besede so veljale še drugim pokojnikom. Ob koncu je zaprosil, da naj vsi navzoči zmeli o čenaš za pokojne.

Predavanje dr. Logarja

Zgodovina SKAS-a je obširna, vendar bo zbiranje gradiva o njej zelo težavno. Arhivi prejšnjih desetletij so ostali v domovini in bodo verjetno le težko dosegljivi in porabljeni. Zato je odbor skušal v zamejstvu zbirati gradivo. Ravnatelj Bogomil Remec je na prvem študijskem dnevu podal okvir svojih spominov. Na letošnjem študijskem dnevu je dr. Logar poročal o svojih spominih na leta zlasti pred in po prvi svetovni vojni. Sam je bil med prvimi člani starešinstva in je sodeloval v odborih in sekcijah.

Podrobno se je ustavil pri dogodkih, ki so na SKAS in akademike vplivali med drugo svetovno vojno. Bilo je delo pod okupacijo in med komunistično revolucijo. Bolj kot starešine sami so morali odbijati vrivanje in napade komunizma akademiki sami.

Po predavanju se je razvila obširna debata, ki je osvetlila razne dobe, zlasti pa dobo takozvanih „struj“ tik pred drugo svetovno vojno. Predavateljevi podatki bodo dragocen doprinos za zbiranje zgodovine o SKAS-u.

„Slovenski katoliški izobraženci v soobnosti in tujini“ je bil naslov predavanja, ki ga je imel dekan dr. Ignacij Lenček. V daljšem načelnem razmišljanju je segel za temelji katoliškega izobraženca in njegovega delovanja v soobnosti in v zamejstvu. Naloge in smer vsega delovanja SKAS-a je zaključil s temi besedami:

„Kar sem skušal povedati, niso nikakoli odkritja, ne nove misli, marveč bore malo tega, na kar naj bi ob današnjem jubileju tudi mislili. Morda je med tem kaj, o čemer bi bilo vredno naprej razmišljati. To prepustim sodbi drugih. Ena pa se mi zdi ob zaključku dovolj jasno: Slovensko katoliško akademsko starešinstvo ne bo zgubljalo na pomenu, marveč pridobivalo. Gre le zato, da bi zares prav pojmovali njegov sedanji in tukajšnji smisel: zbirati slovenske katoliške izobražence, akademike, starešine, zajeti jih čim več in jih usmerjati v raloge, ki jih imajo kot izobraženci, katoliški izobraženci in kot slovenski katoliški izobraženci. Ni treba, in ni mogoče, da bi bilo samo število vse. A dajati pobude, študirati in pregledovati položaj, pomagati iskati načinov in potoj, kazati smer — to je veliko in pomembno delo, ki ga čaka. Ko kot član društva starešinstvu čestitam ob tem

jubileju in se mu zahvaljujem za žilavo — vztrajno prizadevanje in delo, obenem želim, da bi tudi v bodoče z novo silo in pogumom in še z novimi močmi vzelo nase težko odgovornost za slovensko in katoliško bit našega izobraženstva in našega naroda v tujini. Koliko bo moglo biti kos tej nalogi in izvesti svoje načrte, — to ni v njegovi moči. Je odvisno najprej od nas, sedanjih in bodočih članov, od našega sodelovanja, našega prizadevanja in nesebično požrtvovalnega dela, iz polne zavesti naše individualne odgovornosti do svoje slovenske in katoliške izobraženosti in iz zavesti socialne odgovornosti do svojega naroda. Prvenstveno pa bo uspeh odvisen od Boga: „Mi, ki selemo in žanjemo, nismo nič, in ki prilivamo. On sam je vse, ki rast daje.“ Z njim

Velik sprejem v Parizu v čast dr. Kreku in škofu Rožmanu

V Slobodni Sloveniji smo poročali, da se je zadnjega mednarodnega kongresa krščansko demokratičnih strank v Bruslju udeležil tudi predsednik Slovenske ljudske stranke dr. Miha Krek. Po končanem kongresu si je v Bruslju ogledal svetovno razstavo, nato je pa odšel v Pariz, kjer je obiskal tamošnjo skupino slovenskih beguncev, katerih je okoli 250, predvsem mladine. Pri njih je imel dva govora.

Razen tega je imel dr. Krek razgovore s slovenskimi duhovniki v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem, ki so vsi prišli v Pariz.

Približno istočasno je prišel v Francijo tudi škof dr. Gregorij Rožman. Ko se je mudil v Parizu, je Društvo prijateljev Francije priredilo na čast dr. Kreku in škofu dr. Rožmanu velik sprejem, na katerega so bile povabljene ugledne osebnosti iz francoskega političnega, go-

pa moremo upati „in spem contra spem“.

Predavatelju se je predsednik v imenu vseh za njegovo globoko zasnovano predavanje iskreno zahvalil. Zaželel je, da bi bila vsebina predavanja vedno vsem članom SKAS kot vodilo in usmerjevanje pri vsem delu, zasebnem in organizacijskem. Izrazil je upanje, da bodo člani imeli možnost predavanje prebirati in proučevati.

Letošnji študijski dan ni bil samo slavnostni jubilejni pogled v preteklost. Bil je plodovit napotek za bodoče delo in z molitvijo za blagoslov je bil zaključen.

Pri skupnem kosilu, ki so ga gostoljubno in lepo pripravile č. šolske sestre se je potem razvil prijateljski in družabni del zborovanja.

spodarskega in kulturnega življenja. Na sprejemu je bilo tudi veliko v Parizu živečih srbskih političnih emigrantov na čelu z bivšim predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem in predsednikom jug. socialistične stranke dr. Živkom Topalovićem. Dr. Kreku in škofu v čast je govoril bivši predsednik francoske vlade in zunanji minister George Bidault.

V času svojega bivanja v Franciji je dr. Krek poročal tudi v Lurdu, škof dr. Rožman je pa, kot smo poročali v zadnji številki, tudi v Lurdu vodil vseslovensko romanje, ki so se ga udeležili Slovenci iz Slovenskega Primorja in Goriške, Koroške, Francije in Belgije, Severne Amerike ter iz drugih dežel, samo iz Slovenije slovenskih romarjev, ki bi se v imenu slovenskega naroda poklonili Mariji ob 100 letnici njenih prikazovanj Bernardki Soubirous, ni bilo, ker tega niso dovolili titovi komunisti.

Knjiga Karla Mauserja: Jerčevi galjoti

Mauserjeva povest, Jerčevi Galjoti, je njegova enajsta leposlovna knjiga, izdana zdaj pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu obsegajoča 136 strani. Če pomislimo, da je pisatelj šel z nami na pot, ne da bi bil doma prej izdal v knjižnici izdaji kako svoje izvirno delo, potem nas gotovo preseneča njegova produktivnost v tujini. In res že v koroških begunskih taboriščih je začel s pisanjem ter je svoje povesti izdal pri celovski Mohorjevi družbi.

Ko se je potem preselil na ameriško stran, je nadaljeval z ustvarjanjem kljub novemu življenju, ki je terjalo od njega večjega fizičnega napora in v še bolj ubijajočih materialističnih okoliščinah. Pri vsem tem je Mauser ostal idealist slovenske kulturne tvorčnosti in ljubitelj vsega, kar se na kulturnem področju slovenske dejavnosti more narediti in ohraniti. Tako je Mauser danes ne le največje ustvarjajoči pisatelj, ampak tudi govornik na številnih prireditvah slovenskih društev v Ameriki, pisec mnogih odličnih člankov v ameriških slov. časopisih — z eno besedo tisti, ki mu za dobro slovenske besede in ime na ni nikdar nobena žrtev prevelika...

Mauser je pisatelj Gorenjske in Koroške. V vseh njegovih delih se ti dve pokrajini razprostrta pred nami in pokažeta človeka tiste zemlje z vsemi svojimi skostmi in slikovitimi značilnostmi. Pri vseh pa je slikar našega predvojnega mirnega življenja na vasi, katerega sliko smo v sebi prinesli preko meje. V podajanju koščka naše domače zemlje je glavni smisel Mauserjevih knjig: oživetiti in priklicati vedno znova pred nas lepo podobo naše vasi in njenih ljudi, iz katerih smo zrastle tudi mi in nam ob tem ohraniti zdravo zavest ponosa do vsega, kar je naše in kar je za zdaj ostalo daleč onstran oceanov...

Galjoti so gorenjska povest: v nji je zajel kmečko okolje in ga prikazuje realistično. Njegovo pripovedovanje teče gladko, preprosto, brez spuščanj v globlje duševne konflikte ali razpravljanja o silah, ki v vsakdanjem življenju nujno valovijo druga proti drugi. On žene svoje zgodbo naprej, ne da bi se bavil z večjim opisovanjem oseb in okolja, v katero je svojo zgodbo postavil. Bolj nakazuje dejanje in prepušča bralcu samemu mnogo vzlov, da jih sam premisli in reši. Morda se nam zdi ta hitri tek dogodkov, kakor bi se mu mudilo; večkrat s skupimi besedami pakaže in reši, kar bi drugi na dolgo opisoval, npr. Alešev odhod od doma, ko se niti z očetom Jerčem ne poslovita: „Drugi dan Jerč Aleš ni več imenoval. Zanj ga ni bilo več.“ (96).

V Galjotih se prepletata dva glavna problema: kriva prisega v prejšnjem rodu, ki se kot zločin z vsemi posledicami vleče skozi vso povest in ošabnost

kmečkega človeka, ki je vedno prepričan v svoj prav, ki mu ga mora tudi pravdarska oblast potrditi. To je tisto, da se noben ne ukloni prej, dokler ni ves grunt omajan s stroški nepotrebnih pravnih, kakot to vidimo med Jerčem in Sebenakom, kjer jima gre mnogo bolj za prestiž kakor za vrednost sporne stvari. Na drugi strani pa tista kriva prisega, ki teži nad gruntarjem Ulešem ter mu krati mir, kakor tudi nad Jerčem, ki ga opogumlja k sovraštvo in maščevanju proti prvemu. In kakor je edino zdravilo za odpravo sovraštva ljubezen, tako je tudi tu ta skrivnostna sila tista, ki zgradi v mladih srcih most med dvema družinama, ki se preklinjata in si žugata. Jerčev Aleš in Uleševa Mina sta tisti Romeo in Julija, ki na razvalinah sovraštva dvigneta ognjišče ljubezni... Obenem je to tudi v smislu kmečkega realizma zmaga mladega rodu, ki rešuje in odpušča, kar so strasti starejših zagrešile.

Povest je napeto pisana in se ponekod razvije v privlačno dramatičnost. Značaji so jasno naslikani. Mauserjev jezik je klen in domač.

Pogrešam pa v povesti vsaj nekoliko več lepih orisov gorenjske pokrajine, ko že opisuje vas, in pa značilnih opisov letnih menjav, zime, pomladi... kar bi dalo celotnemu delu prijeten okvir in bi nam daleč od domovine tudi domača zemlja bolj slikovito vstala pred oči, ne le njeni ljudje v svojih zgodbah. Ne-

Mednarodni kongres evropskih manjšin

Od 25. do 29. junija t. l. je bil v Innsbrucku na Tirolskem mednarodni kongres evropskih narodnih manjšin. Slovensko narodno manjšino na Koroškem so zastopali predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, dipl. trg. Janko Urank in Franci Moertl.

Kongres se je začel s slovesno otvoritvijo razstave učnih knjig evropskih narodnih manjšin, ki so jo organizirale pristojne prosvetne oblasti posameznih

DRUŽINSKA SREČA ALEKSANDRA KARADJORDJEVIČA

V družini sina princa Pavla Aleksandra in njegove soproge, princezinje Pie, hčerke bivšega italijanskega kralja Umberto, sta se rodila dvojčka. Ker sta zakonca pred sklenitvijo zakonske zveze dala izjavo, da bodo otroci iz njunega zakona krščeni po katoliškem obredu, sta ob rojstvu dvojčkov dano obljubo tudi izpolnila. Mlada princa sta bila krščena v katoliški cerkvi v Parizu. Krstil ju je direktor slovenskih dušnih pastirjev v Franciji g. Nace Čretnik, pri krstu sta pa dobila imeni Mihec in Dimitrij.

ARGENTINA

V Argentinski politični javnosti so v zadnjih dneh mnogo komentirali zadnji radijski govor dr. Horacija Suelda v Cordobi. Dr. Sueldo je bil pri zadnjih volitvah podpredsedniški kandidat krščansko-demokratske stranke. V svojih izjavah radijskemu napovedovalcu je omenjal sedanje stanje v Argentini. Dejal je, da je sedaj prišlo že do tega, da nihče več nič ne verjame. Za vladno stranko pravi, da se idejno ni utrdila, ampak je v njej veliko trenje, kajti tisti, ki so dr. Frondiziju pomagali do oblasti, zasledujejo svoje cilje, ki se pa ne strinjajo z nameni vlade. Nezadovoljstvo, z delom sedanje vlade se je začelo javljati že ob njenem nastopu dne 1. maja in se je vedno bolj stopnjevalo. Vrhunec je doseglo dne 8. julija, t. j. en sam dan pred državnim praznikom. Za tisti dan je dr. Sueldo dejal, da je v Buenos Airesu „dišalo po smodniku“. V zadnjih pripravah da je bila revolucija ljudskih radikalov, socialistov, konservativcev ter nekaterih ambicioznih vojaških krogov. Dr. Sueldo je povedal, da je bila tudi krščansko-demokratska stranka povabljena k izvedbi revolucije, da bi strmoglavili sedanjo vlado z dr. Frondizijem na čelu, da pa je stranka to odklonila, ker hoče braniti ustavnost in zakonitost vlade, čeprav ni dobra. Dr. Sueldo je dalje dejal, da so 8. julija odšli k prejšnjemu predsedniku generalu Aramburuju prvaki krščansko-demokratske stranke dr. Ayarragaray, dr. Allende, dr. Lewis, dr. Sueldo in drugi ter so ga prosili, naj bi revolucijo preprečil. Gen. Aramburu jim je odgovoril, da je razgrete duhove miril, da jih miri in bo to delal tudi v bodoče. Ta večer so zarotniki imeli zadnji sestanek pred izvedbo revolucije. Dr. Sueldo je mnenja, da so jo preprečili odklonilno stališče krščansko-demokratske stranke, odločen nastop proti njej generala Aramburaja ter poslanica predsednika dr. Frondizija oboroženim silam.

O pripravah za revolucijo se je v javnosti sicer govorilo, doslej pa še nihče ni objavil tako konkretnih dejstev, kot je to storil z zadnjim govorom dr. Sueldo od krščansko-demokratske stranke.

Ljudski radikali na svojih sestankih še naprej napadajo sedanjo vlado. Zlasti ji očitajo njeno zadržanost napram peronistom, ki so zaradi tega povsod začeli dvigati glave. V svojih napadih so posebno ostri dr. Balbin, dr. Zavala Ortiz in Palacios Hidalgo. Listi so zapisali, da je z delom vlade nezadovoljen tudi dr. Sabatini v Cordobi, ki je bil argentinske radikale to, kar je bil pok. Aca Stanojevič za srbske radikale. Kakor od tega, tudi od Sabatinija ni mogoče dobiti nobene izjave. Zanj sedaj pravijo, da „pred oltarjem domovine“ razmišlja o usodi domovine ter da bo spregovoril svojo besedo. Ljudski radikali menijo, da bo šla njim bolj v prilogo, kot pa vladnim radikalom.

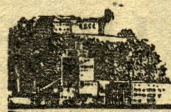
posrečena je primera: „Trde, lopataste roke, ki meljejo misli kakor robati kamni.“ (44).

Ta Mauserjeva knjiga se bo vredno pridružila svojim sestram na knjižni polici in bo v prijetno čtivo bralcem, ki ljubijo droben biserček z domačih tal, ki pa ni le dragocen spominček na lepe dni, ampak naravnost mostiček od tam do njihovih src... —jkc.

držav, v katerih žive narodne manjšine.

Avstrijski del razstave je obsegal učne knjige za slovensko, hrvatsko in češko manjšino. Uredilo ga je prosvetno ministrstvo na Dunaju. Razstavili so tudi več slik dvojezičnih šol na Koroškem, proti katerim so prav tiste dni z uradne avstrijske strani organizirali tkz. šolske štrajke, samo, da bi jih onemogočili. V slovenskem delu razstave so bile razstavljene knjige: Mladi rod, Naš dom, Slovenska vladnica, katekizem in krščanski nauk, v češkem oddelku je samevala knjiga „Die Grammatik der tschechischen Sprache“. Poleg te knjige so pa bile še na isti mizi, ki je bila določena za čeha, razstavljene še 4 slovenske in 4 hrvaške knjige. Za gradišanske Hrvate so bile razstavljene knjige: od ministrstva odobrena „Biblija“, nekaj koledarjev, sv. pismo, molitvenik in knjižica Solze Matere božje. Te knjige naj bi bile „učne knjige“ za narodne manjšine, ki žive v Avstriji.

Po uvodnem govoru predsednika Zveze evropskih manjšin dr. Matuschka, je zborovalce pozdravil v imenu tirolskega deželnega glavarja deželni svetnik dr. Oberhammer. Omenjal je zlasti za (Nadaljevanje na 4. strani)

Novice iz Slovenije

Dne 9. maja je minilo 250 let, odkar so v Ljubljani poleg stolnice slovesno blagoslovili temeljni kamen za tamošnje bogoslovno semenišče. Prvi bogoslovci so prišli v semenišče leta 1707.

V Ljubljanski škofiji so letos posvetili 5 novomašnikov, v mariborski šest, v goriški administraturi, ki spada pod Jogošlavijsko, pa pet.

Slovensko upodabljačo umetnost sta na letošnji umetnostni razstavi Biennale v Benetkah zastopala Gabrijel Stupica in Drago Tršar. Neuradno je zastopal slovensko umetnost na tej razstavi tudi tržaški slikar Spacal, ki je, kot znano, prejel prvo nagrado za grafiko.

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Prijatelju v spomin

Dne 3. avgusta se je Slavko Štrucelj za vedno prislovlil od nas.

Kdor Te je poznal, je spoznal v Tebi plemenito dušo, delavnost, poštenost in zvesto prijateljstvo, ki je tudi naju družilo vseh 35 let najinega poznanstva.

Bil sem Ti vaditelj pri Sokolu na Taboru. Ze tam sem videl Tvojo pot v bodočnost. Leta 1930 se je, drugi dan po mojem prihodu v Argentino, tudi uresničila. Dobil sem Te tu s prav tako plemenito gospo Milko, ki Ti je kmalu razveselila družinski dom s sinom Miškom, za katerega sta potem žrtvovala vse, da mu omogočita študij na univerzi. Predno jih je dokončal, Te je Bog poklical pred svojo sodbo.

Tvoji življenjski družici gospe Milki in sinu Mišku moje najgloblje sožalje.

Ti moj nepozabni Slavko pa počivaj v božjem miru! Ivoj Peter Capuder

Jubilej Petra Krušiča

Dne 1. avgusta t. l. je popolnil naš

Za novega jugoslovanskega generalnega konzula v Trstu je imenovan Žiga Vodušek, višji uradnik zunanjega ministrstva v Beogradu.

V Ljubljani je junija meseca umrl zlatomašnik dr. Franc Jere. Pokojni je bil ravnatelj škofijski gimnazije v št. Vidu, pozneje pa rektor uršulinske cerkve. Pri Sv. Križu so ga pokopali 27. junija.

Titov veleposlanik v Džakarti v Indoneziji dr. Stane Pavlič je imel v gosteh na kosilu indonezijskega predsednika Sukarno z gospo. V zdravnicah, ki sta jih pri kosilu izmenjala Titov diplomatski predstavnik in indonezijski predsednik sta naglašala pristrčne zveze, ki obstojajo med obema državama.

rojak in že od prvega časa zvesti naročnik Svobodne Slovenije in Zbornika-Koledarja g. Peter Krušič 65 leto svoje starosti. Jubilat se je rodil v Velikem Mengšu iz mnogoštevilne kajžarske družine. Njegov oče, po poklicu sodar, ga je dal izučiti krojaštva. Kot izučeni krojač je vstopil v tovarno slavnikov in klobukov v Mengšu. Kmalu pa je odšel na potovanje v širni svet, v Gradec, v Brno, v Zagreb, v Skopje. Ko se je vrnil domov je sprejel službo pri pošti in bil tam namestnik upravitelja pošte.

Odlikoval se je posebno kot prosvetni delavec. Bil je zaveden in agilen član in odbornik Slovenske ljudske stranke, posebno delaven pa bil pri Orlu. Za časa nemške okupacije je mnogo pomagal domačinom z znanjem nemškega jezika. Po prihodu komunistov se je umaknil v Vetrinje in v Lienz ter Spittal. Sedaj živi v Ciudadeli, spoštovan od svojih delodajalcev. Priljubljen je pri vseh zavednih Slovencih. Je član mnogoterih društev v Argentini. Svojemu prijatelju želimo še mnogo srečnih let!

LANUS

Tragična smrt Franca Urbanija

Naš rojak g. Franc Urbanija je v ponedeljek 4. t. m., ko se je vračal z dela domov, nesrečno padel s kolektiva. Nezvestnega so ga takoj odpeljali v bolnišnico Rawson blizu Constitutiona, kjer je 7. avgusta umrl zaradi težkih notranjih poškodb v glavi. V soboto so ga pripeljali na njegov dom v Slovensko vas, kamor so ga vsi rojaki v velikem številu hodili kropit. V nedeljo dopoldne je bila pogrebna maša, pri kateri so peli bogoslovci iz Adroguoja, kjer študira najstarejši pokojnikov sin Franc. Takoj po sveti maši, katere se je udeležila vsa

MORON

Slovenski tečaj

Obiskuje ga 63 otrok. Začel se je 4. februarja in je vsako soboto na slovenski pristavi od 13.30 do 16.30. V počitniških mesecih je pouk vsak torek.

Slovenski tečaj v Moronu obiskujejo naslednji otroci: Dečki: Breclj Aleš in Martin, Debevec Tomaž, Golob Polde, Gorišek Marijan, Gričar Rudi, Hirscheberger Frido, Gabrijel, Gašper in Peter, Klemenčič Franci, Janko in Lojze, Kočar Mavricij, Kopač Ludvik in Marijan, Kovačič Peter, Lisjak Karel, Malalan Polde, Oblak Jože, Petančič Tomaž, Pogljajen Lojze, Pograjc Marijan, Potočnik Milan, Simičič Janez in Jože, Tominc Jože, Verbič Franci in Mihec ter naslednje deklice: Cerar Anica, Debevec Minka, Fajdiga Jelica, Geržinič Marika, Golob Kristina, Gorišek Mimica, Hirscheberger Magda, Kočar Ivanka, Kopač Jožica in Marija, Košir Milena, Lisjak Berta, Malalan Cvetka, Medić Anica in Marica, Pleško Helena in Mojca, Pograjc Zofija, Potočnik Mici, Pregelj Gabrijela in Marjanca, Rajer Metka in Simonka, Simičič Marija in Olga, Starič Anči in Metka, Škofić Metka, Škulj Magda in Marija, Tominc Anica in Marjanca, Vidic Danica in Zagar Marija.

Tečaju stoji ob strani šolski svet, ki je pokazal že prav lepe uspehe.

Največji slovenski narodni praznik — osvoboditev Slovencev izpod avstro-ogrskega jarma — bomo vsi Slovenci v Argentini skupno proslavili na svečani proslabi, ki bo

dne 19. oktobra 1958

LUDVIK ŠTANCER — 60 LETNIK

Danes bo dopolnil v Buenos Airesu 60. leto svojega življenja g. Ludvik Štancer, delovni član slovenske protikomunistične skupnosti v Argentini.

G. Štancer se je rodil 14.VIII.1898 v Jarenini pri Mariboru. V začetku prve svetovne vojne leta 1914 so ga Nemci kot gimnazijca v Mariboru zaradi narodne zavednosti preganjali. Skupno z drugo laično slovensko inteligenco ter slovenskimi duhovniki je bil dalj časa zaprt v mariborskih in graških ječah.

soseska ter številni rojaki iz ostalih predmestij Velikega Buenos Airesa, je bil pogreb na bližnje pokopališče v Lomas de Zamora. V tihi molitvi so vsi spremljali na poslednji poti pokojnega, ki zapušča žalujočo ženo in pet otrok. Težko prizadeti družini ter ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

višjega inšpektorja. L. 1945 je s svojo družino, — poročil se je v času svojega službovanja v Mariboru s Filomeno Tručl, učiteljico na stolni šoli ter so se mu v srečnem zakonu rodili 3 fantje in tri dekleta, od katerih sta dva fanta umrla že v Mariboru — odšel v begunstvo na Koroško, potem pa v Italijo, odkoder je leta 1948 emigriral v Argentino. Nastanil se je na Avellanedi, službo pa na nastopil v Lanusu v večjem nemškem podjetju, kjer je bil zaposlen kot uradnik 8 let. Leta 1956 se je preselil v Buenos Aires ter prevzel delo Slovenske agencije, ki ga opravlja še sedaj.

G. Štancer je že doma spadal v vrste agilnih slovenskih prosvetnih, kulturnih in socialnih delavcev. Na teh področjih se je živo udeleževal že kot dijak, še bolj pa pozneje kot uradnik. Ob nedeljah in praznikih je nastopal kot predavatelj pri prosvetnih društvih, bil urednik raznih listov, organizator, dopisnik, igralec, še bolj pa režiser pri Orlu, Pomočniškem društvu, Poselski zvezi, Ženski zvezi in pri raznih dijaških organizacijah. V Mariboru je bil pred-

Vsak naročnik Svobodne Slovenije bodisi, da je že plačal letošnjo naročnino, ali jo bo še plačal, naj poleg redne naročnine 140 pesov, prispeva vsaj 20 pesov za tiskovni sklad.

Vsak teden ena

SIJAJ SONČECE...

Sijaj, sijaj sončece, o! sonce rumeno! Kako bom sijalo sonce, k' sem vedno žalostno.

Sonce zgodaj gori gre, dekleta jokajo, bi rade še ležale, pa vstati morajo.

Sonce zgodaj doli gre, pastirci tarnajo, domov bi radi gnali, pa črede nimajo.

sednik Ljudskega odra, bil dalje med ustanoviteljci pevskih društev Drava in Maribor ter akademskega društva Korotan.

Tako delaven je bil v vseh krajih, v katere je prišel po službeni dolžnosti. Tako je tudi v Ljubljani predaval na šoli ter na raznih tečajih, v prostem času pa sodeloval pri raznih igalskih druženjih. Z njimi je gostoval tudi v podeželju. Tako na Bledu, v Celju, prej pa že v Slovenskih Bistrici in v št. Lenartu v Slovenskih goricah. Ob kongresu Kristusa kralja v Ljubljani je sodeloval s 1400 igralci na Stadionu pri veličastni igri Božje kraljestvo.

Agilen in požrtvovalen je bil tudi v begunstvu. Že v Celovcu je organiziral begunski odbor za družine, katere je prepeljal preko Baškega jezera in Beljaka v begunsko taborišče Treviso v Italijo. V taboriščih je bil član begunskega odbora, v Bagnoliu tudi skoraj ves čas svojega bivanja vodja slovenske skupine. V vseh taboriščih nastopal kot predavatelj in režiser, bil vodja dramatične šole, poučeval na begunski gimnaziji, organiziral in vodil več tečajev španskega jezika za tiste, ki so se odločili za emigracijo v Argentino.

Delaven je pa še vedno najprej tudi v izseljenstvu. Udeležuje se v prosvetnih, kulturnih, socialnih, gospodarskih ter verskih organizacijah in ustanovah slovenske organizirane protikomunistične skupnosti v Buenos Airesu.

Ob 60 letnici g. Štancerju iskreno čestitamo z globoko zahvalo za vse njegovo veliko nesebično delo, ki ga je opravil tako doma, kakor v begunstvu in izseljenstvu za najrazličnejše sloje slovenskega naroda. Želimo mu še dolgo življenje v zdravju in moči, da bi lahko svoje sposobnosti še naprej izkoriščal v korist slovenske organizirane skupnosti, da bi se zlasti mlajši rod ohranil v zvestobi narodu in veri.

Bog ga živi še mnogo let!

Dvoje presenečenj

Ko sem v soboto jutraj zaslísal po radiu, da imamo samo tri stopinje nad ničlo, in ko sem videl kako dežuje, verjetno nisem bil edini, da sem se spomnil naših Gallusovcev, ki so imeli za ta dan zvečer napovedan prvi komorni večer slovenske narodne pesmi. Iz sporeda sem vedel, da sodeluje med drugim tudi mladinski zbor Gallusa. Otroci, člani zbora, pa so tudi iz oddaljenih krajev v Velikem Buenos Airesu. Škoda, sem si mislil. Toliko priprav in truda so vložili pevci Gallusa v prireditve, nazadnje pa smola, da ne bo poslušalcev in morda še tistih ne vseh, ki bi imeli nastopiti. Ves dan je deževalo, vlekel je lodenomrzel veter in bil je najhladnejši in najbolj neprijeten zimski dan v tem letu.

Proti večeru sem se le odpravil na koncert, da bom vsaj zvedel na kdaj bo preložen. Malo po sedmi uri vstopim v dvorano in doživim prvo presenečenje. Nadvse prijazna in lepa dvorana (okrog 300 sedežev) je bila kar dobro zasedena. Ko sem pogledal po občinstvu, sem videl, da so prihiteli Slovenci ne samo iz prestolnice, ampak tudi iz Floride, San Justa, San Martina, Tablade, Lanusa, Morona in ne vem od kod še vse. Vsi so bili dobro razpoloženi, kakor da bi bila dvorana zakurjena, da zunaj ni dežja, ne mraza in kakor da se niso vozili eno ali dve uri, predno so prišli na prireditev.

Kmalu po napovedani uri je začel spored in prvi je stopil na oder tenorist zbora Gallus Ivan Rode. Preprosto in naravno je zapel Prelovčev Pojdem v Rutě ter Ščekovo Tam v dolu. Pa ne samo preprosto in naravno! V izvajanju je vložil toliko ljubezni, da je ustvaril v dvorani razpoloženje, vzpostavil stik s poslušalci in tako lepo začel ta komorni večer.

Za njim je nastopil tenorist Silvo Lipušček, ki je s svojim lepim in izrazi-

tim tenorskim glasom v zadovoljstvo vseh odpel Devovo Dobar večer ljubo dakle in Pavčičevo Pa moje ženke glas.

Sopranistka Nuša Kristanova je bila poznana že pred vojno v domovini zaradi svojih lepih pevskih nastopov v ljubljanskem radiu in pri drugih prireditvah. Po prihodu v Argentino pred dvema letoma je vstopila takoj v vrste pevskega zbora Gallus, kjer pridno sodeluje kot članica zbora, solistka in voditeljica mladinskega zbora Gallus. Ta večer je odpela Prelovčev Vsi so prihajali, Ščekovo Tam na vrtni gredi ter Prelovčev Nmač čez izaro. Vse tri pesmi je v vsakem ozivu izvajala tako, da more gospodična Kristanova ta večer šteti med enega svojih najbolj uspešnih nastopov v Buenos Airesu.

Baritonist Lado Lenarčič je zapel Goreči ogenj in Zdravico. Obe pesmi v Pavčičevi prireditvi. Lenarčič razpolaga z lepo barvanim tenorskim baritonom in je obe pesmi tudi interpretiral.

Vse sliste je spremljala pri klavirju diskretno Anka Savellijeva (hčerka dirigenta Gallusa dr. Savellija). Občinstvo je vse nastopajoče nagradilo s pristrnim ploskanjem ter se s tem zahvaljevalo vsakemu posebej in vsem skupaj, ko je bil končan prvi del večera.

V drugem delu sporeda je Anka Savellijeva zaigrala na klavirju Pavčičeve Variacije Prišla bo pomlad in Foersterjeve Zagorske. S svojim izvajanjem je pokazala pozornost vzbujajočo muzikalnost in odlično šolo. Tudi ona je bila deležna odobravanja občinstva.

Najbolj pristrčna je bila naslednja točka, ko so prikorekali na oder člani mladinskega zbora in zapeli tretji del sporeda. Občinstvo jih je že ob prihodu pozdravilo z dolgotrajnim ploskanjem. Za nastop jih je z veliko požrtvovalnostjo pripravila gđ. Nuša Kristanova. Nastopili pa so pod vodstvom dr. Savellija.

Zapeli so Veselja dom — Kramole, Florarsko — Pregelj, in Zbadljivko — Adamič. Te pesmi že vajenim pevcom dajejo dosti opravka, če jih hočejo lepo in prav izvajati. Zato je tembolj hvale vredno delo gđ. Nuše Kristan, ki je to mladino naučila, da je tako odlično odpele vse tri pesmi in tudi občinstvo ni štedilo s priznanjem. Se celo najmanjši v prvi vrsti je napravil resen in važen obraz, ko je videl kolikšno je ploskanje v dvorani.

Naslednja slika je bila pestra in smo za hip skoro pozabili, da smo v Buenos Airesu. Osem članic zbora Gallus v prelepah slovenskih narodnih nošah je nastopilo: Nuša Kristan, Majda Čargo, Anica Rode, Vida in Olga Bedenčič, Šefka Smole, Olga Prijatelj in Lija Savelli. Odpele so močno čustveno Ipavec-Bučarjevo Kje so moje rožice ter Simonitičjeve dve pesmi Pomlad in Ciganice. Ni se še poglobilo odobravanje oktetu, ko sto stopili na oder Fantje na vasi tudi v narodnih nošah. Lipušček Silvo, Rode Ivan, Bras Rudolf in Tomaževič Lovro so se vstopili v krog, kakor bi res bili na vasi in fantovsko po občutno odpele Pregljevo Kje je moj mili dom, Kernjakovo Pred mojo kajžo, Maroltovo Barčico ter Jobstovo Fantje, kam pa drev. Ker občinstvo ni odnehalo, so se morali vrniti na oder in dodati se eno narodno.

Poslušalci so bili tako razpoloženi, da bi poslušali še in še in ne bi ugovarjali, če bi vsak od nastopajočih še kaj zapel.

Kakor sem v začetku povedal, je bilo prvo presenečenje zasedena dvorana. Priznati moram, da je pa bilo drugo presenečenje tako lepa izvedba prvega komornega večera slovenske narodne pesmi, ki je bil v nizu koncertov, ki jih v letošnjem letu prireja Gallus za 10 letnico svojega obstoja.

K prvemu komornemu večeru slovenske narodne pesmi v prireditvi Gallusa čestitamo in želimo, da bi temu večeru sledili še drugi.

SLOVENC I P O S V E T U

AVSTRALIJA

Slovenci v Sydneyu so 27. julija uпрizorili Lipahovo veseloigro Glavni dobitek.

Poročili so se: Dragutin Tkalečevič in Katica Kobe in Sinjega vrha v Melbourne-u, Hinko Bedrač iz Šturmovca v Prekmurju in Štefka Valher tudi prekmurska rojakinja v No. Fitzroyu, Jože Turk in Štefka Štefan, cba iz Dolenjske, v St. Albansu, Alojzij Ludvik iz Bača in Jožefa Urbančič in Koritnice v Melbourneu.

V zadnjih treh letih so se plače povisale za 60%; za koliko se je pa povečala med tem vrednost tvojega denarja, ki ga imaš spravljeneja doma?

Naloži vendarle že enkrat svoje prihranke tako, da bodo imeli vedno večjo resnično vrednost. Sam veš, da je že dolgo, dolgo tega, odkar Ti tako svetuje PROMET SRL (edina družabnika brata Krištof), Cap. m\$N 100.000. — 25 de Mayo 533-3 nadstropje, T.E. 31-6435.

Krščeni so bili: V Sydneyu Cvetka Geršak, hčerka Janeza in Ane Geršak, V Sunshinu Suzana, hčerka Jakoba Korošca in njegove žene Vere, v Hawthornu pa Helena, hčerka Jožeta Golenko in njegove žene Marije.

Te dni je izšla dolgo pričakovana plošča

V — ŠOPEK VALČKOV

SLOVENSKI BISERI (polke)

peta po Mileni Jerebič in Antonu Puntarju. Priredba in spremljava na harmoniko: Viktor Jenko.

Dobi se, kot običajno — čeprav je število zelo omejeno — pri: F. Fajfar — Florida; P. Homan — Munro; F. Hribovšek — Ramos Mejia; S. Lipušček — San Justo; O. Pavlovič — San Martin; S. Reven — Lanus ali pa pri

JADRAN SRL 25 DE MAYO 533/3

BUENOS AIRES

V kratkem izide plošča

V — 9

ki ne sme manjkati v Vaši zbirki.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO

vabi na

Družabno prireditve s plesom

ki bo dne 16. avgusta 1958

v ZELO VELIKI DVORANI v Ramos Mejia, General Alvear 164 ob zvokih znanega orkestra MOULIN ROUGE

Pričetek ob 9. uri.

Dohod od postaje R. Mejia 4 kvadre po Rivadaviji proti Haedo, do višine 14400, potem 1½ kvadro na levo. Colectivi vozijo celo noč.

OD DANES NAPREJ SMO VAM NA RAZPOLAGO!

RADIJSKA
PROPAGANDA
OGLASI

TABOR
VIAMONTE 448 - T. E. 31-4462

PROSPEKTI
KATALOGI
LEPAKI

MEDNARODNI KONGRES EVROPSKIH MANJŠIN

(Nadaljevanje z 2. strani)

postavljanje nemške manjšine v Italiji, za Avstrijo je pa zatrjeval, da je manjšinska vprašanja "vzorno rešila". Njegove netočne trditve je s konkretnimi podatki zavrnil zastopnik slovenske narodne manjšine v Avstriji dr. Tischler. Zborovalcem je povedal, da o položaju narodnih manjšin najbolj prepričljivo govori revni del avstrijskega dela na razstavi. Naglasil je tudi, da Slovenci v Avstriji za svoje kulturne in gospodarske potrebe od vlade ne dobivajo prav nobene pomoči, čeprav tudi oni s svojimi davki prispevajo v skupno državno blagajno in s čemer je jasno izpričana neenakopravnost Slovencev na Koroskem. Zborovalce je tudi obvestil, da še sedaj ni izpolnjeno določilo 7. avstrijske mirovne pogodbe, ki se nanaša na narodne manjšine. Zato slovenska delegacija kongresu tudi ni predložila nobene nove zahteve, ampak je izjavila, da v polni meri še vedno velja njena zahteva z lanskega kongresa.

Mednarodni kongres je ob zaključku sprejel resolucijo, s katero zahteva popolno avtonomijo za nemško narodno manjšino v Italiji, prav tako pa slovensko resolucijo, s katero mednarodni kongres evropskih manjšin poziva avstrijsko vlado, naj avstrijski parlament v sodelovanju s prizadevanji manjšinami čimprej uresniči določila čl. 7. avstrijske mirovne pogodbe.

PO ŠPORTNEM SVETU

Na tekmah v vaterpolu v Gandu je Jugoslavija zasedla prvo mesto, ko je v odločilni tekmi premagala ZSSR 6:2. Priporila si je 10 točk, ZSSR 8, Nizozemska 5, Poljska 4, Belgija 2 in Francija 1. Pred tekmami za svetovno vseučiliško šahovsko prvenstvo, je ZSSR premagala Jugoslavijo 19½ : 12½. V jugoslovanskem moštvu so se izkazali Gligorič, Fuderer in Ivkov; Geller, Kotov in Tajmanov pa pri moštvu ZSSR.

Lahkoatleti ZDA so v začetku meseca nastopili v Moskvi proti sovjetskemu

moštvu in so z majhno razliko točk, toda kljub temu nepričakovano, izgubili. Po tem nastopu pa so se merili še v Varšavi s Poljaki, nato pa še v Budimpešti, kjer je bil troboj med Madžarsko, Češkoslovaško in ZDA. Na vseh tekmovanjih je padlo tudi nekaj svetovnih viškov. Tako je O'Brien vrgel kroglo 19,91 m, Johnston je postavil nov rekord v deseteroboju, Poljak Chromik nov višek na 3.000 m cross v času 8 m 32 s, Glen Davis pa je postavil nov višek na 400 m z zaprekami v času 49 s 2/10.

V Portorožu je 4.8. t. l. prišel 4. Internationalni šahovski turnir. Od 21 udeležencev, se bo prvih pet borilo prihodnje leto v "turnirju kandidatov" za določitev nasprotnika svetovnemu prvaku Botvniku.

R. Kralj, nekdanji igralec Hajduka in F.C.O. (Buenos Aires) je ponovno prišel v Argentino in bo verjetno tehnični vodja nekega tukašnjega kluba.

Na 100 m prosto je Dawn Fraser postavila nov višek v času 1 m 12/10.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Zaradi netočnega plačevanja članarine in posmrtniškega prispevka so bili že nekateri svojci člana Društva Slovencev prikrajšani za posmrtnino. Zato toplo priporočamo vsemu članstvu, naj v lastnem interesu pravočasno plača članarino in posmrtnino.

Krajnjev odbor Društva Slovencev v Ramos Mejia bo priredil II. prosvetni večer v nedeljo 31. avgusta v prostorih SPZ Gallus s predavanjem g. Ruda Jurčeca o najnovejših svetovnih dogodkih. Romanje Družabne Prave bo v nedeljo 7. septembra dopoldne v Pontevedra blizu Merla. Imeli bomo sv. mašo, romarski shod, skupni asado, litanije in nato se bomo vrnili domov. Podrobnosti bodo še objavljene. Vsi slovenski rojaki toplo vabljeni.

Družabna Pravda

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

LOJZE NOVAK

izključno zastopstvo

BUMAR, S.R.L.

Avda de Mayo 302 - T. E. 658-7083

Ramos Mejia

nudi slovenski skupnosti po najboljših cenah — tudi na dolgoročno odplačevanja — najboljše električne hladilnike, televizijske aparate, pralne stroje, štedilnike, radijske aparate, kolesa, električne črpalke za vodo, ventilatorje, šivalne stroje in vse druge potrebščine za dom.

PRIDEM TUDI NA DOM. Klicati T. E. 658-7083 ali osebno v trgovini.

CRKVENI OGLASNIK

V nedeljo, 17. avgusta t. l. romanje Slovencev v Lurdes v počastitev Lurške Matere božje ob 100 letnici njenega prikazovanja Bernardki Soubirous. Začetek ob 15.45 pop. Pred votlino rožni venec, zatem procesija. Po njej v cerkvi sv. maša. Pridigo bo imel g. dr. Filip Žakelj.

OBVESTILA

Za soboto, 16. t. m. napovedna družabna prireditvev Slovenskega planinskega društva v Ramos Mejia, Gral Alvear 164, bo po svoji družabnosti prekosila vse dosedanje. Pridite. Preživeli boste v veseli družbi prijeten večer, razen tega boste pa tudi podprli SPD v njegovih naporih za dovršitev počitniškega doma v Bariločah!

IX. kulturni večer SKA bo v soboto 16. avgusta t. l. ob 7. uri v dvorani Bullrich, Sarandi 41, Capital. Predaval bo g. dr. Branko Roznam o temi: Judovska država — prerokovana? Večer je v okviru zgodovinskega odseka.

V nedeljo dne 17. avgusta t. l. ob pol desetih sestanek Dekliškega Mladinskega doma v zavodu Maria Mazarello v Moronu. Vabljeni vsa dekleta. Odbor

Slovensko katoliško akademsko društvo ima v soboto 23. avgusta ob pol sedmih zvečer v Slovenski hiši na Ramon Falcon 4158 svoj redni sestanek. Predaval bo g. dr. Franc Bajlec o slovenstvu v Prekmurju. Vabljeni vsi akademiki in prijatelji!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 5824
	Registro Nacional de la Propiedad Intellectual No. 571282

POIZVEDBA

Franc Mavsar, ki je svoj čas stanoval v ulici O'Donnell 1102, Villa Ballester, naj nujno sporoči svoj sedanji naslov upravi Svobodne Slovenije v zadevi emigracije v Severno Ameriko. Hvaležni bomo tudi vsakemu drugemu za to sporočilo.

Vsak teden bereš Svobodno Slovenijo pri znanih in prijateljih. Prav je to in pridno jo prebiraj tudi v bodoče. Toda dosti dolgo si že užival gostoljublje. Postani sam naročnik, plačaj naročnino in ne beri lista na stroške drugih!

Faranom moravske fare in ostalim znancem ter prijateljem v izseljenstvu sporočamo žalostno novico, da je dne 7. t. m. umrl naš dobi in skrbni mož, oče, brat in svak

FRANC URBANIJA

mizar

V ponedeljek 4. t. m. se je na povratku iz službe težko ponesrečil. Po tridnevem boju med življenjem in smrtjo, je okrepcan s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal v bolnici Rawson.

Pokopali smo ga v nedeljo 10. t. m. na pokopališču Lomas de Zamora.

Žalujoci v Argentini: Žena Marija, roj. Petek; Sinova Franc in Srečo; Hčerke: Marica, Cvetka in Slavka; Brat Martin; Svaka Rev. Janez Petek C. M. in Lojze Petek; Svakinji Ani Krajnik, roj. Petek in Pavla Petek.

V U. S. A. in domovini bratje in sestre.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega nepozabnega dobrega moža in očeta Franca Urbanija se iskreno zahvalimo vsem, ki ste dragega pokojnika obiskali v bolnici, ga potem v tako lepem številu prišli kropit in ga pospremili na dan pogreba k sveti maši in nato na pokopališče.

Posebej pa se zahvalimo gg. Stanetu Mehletu, Lojzetu Gerbeu, Stanetu Jemu, Antonu Podražju in Marjanu Goljevščku za veliko pomoč in oporo v boleznih; rojakom Slovence vasi v Lanusu za prenos trupla in za izkazano nam gmotno pomoč; čč. gg. lazaristom Baragovega misijonišča za venec in duhovno tolažbo ter vodstvo pogreba; gospodom bogoslovcem iz Adrogué za lepo petje pri pogrebu; moškemu cerkvenemu zboru iz Slovenske vasi za poslovilno pesem, in č. g. Ladislavu Lenčku, CM za klene in tolažilne besede ob grobu.

Vsem prav iskreni Bog plačaj!

Slovenska vas, 11. avgusta 1958.

Družina Urbanija

NE POZABITE: V soboto, 16. avgusta ob 9. uri v Ramos Mejia, General Alvear 164. velika družabna prireditvev SPD s plesom. Vsi rojaki iskreno vabljeni!

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(98)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Ko so končno spet stopili na svež zrak, je dejal doktor Dozous Lafiteu:

"Sedaj ste videli, dragi prijatelj, kako globoko je seglo peklo v naše življenje..."

"Da, gospoda," je pritrdil Estrade. "In Lurd je na planetu tisti geometrični kraj, kjer to peklo seka nebesa..."

Šli so naprej. Zdravnik je segel Lafiteu pod roko. "Videli ste samo majhen delec trpljenja, ki ga je svet poln, ki ga je več, kot ljudje slutijo. In sem se takoj na neprestano božjo pot. Jutri pričakujemo spet pet novih vlakov z bolniki. In pri tem, moj dragi, niso med tistimi, ki v Lurdu iščejo zdravja, samo preprosti verniki, niso niti samo katoliki, temveč tudi protestanti in Judje, Obupanci pač, ki ne vidijo več nobene-ga izhoda..."

"In večkrat ozdravijo obupanci, kakor bolniki," reče tiho Jean Baptiste Estrade.

Doktor Dozous obstane in pogleda okrog sebe. "Ali bi si mogli vse to misliti pred dvajsetimi leti," se nasmeje, "ko smo sedeli v kavarni pri Duranu in se pripravili o literarnih in znanstvenih vprašanjih? Ali bi si mogli misliti, da bo kot ob čarobnem dotiku nastal tak Lurd? In samo zato, ker je beraški otrok iz ušive Rue des Petites Fosees v massabielski votlini videl prelepo Gospo in se je zanjo boril? Če je tu kakšen čudež, potem je Bernardka Soubirous

največji. Kaj rečete k temu, Lafite, kot pisatelj?"

Hycint de Lafite, ki je imel dar besede, ni odgovoril.

Sedeminštirideseto poglavje**BLISK IZ LURDA**

Že ob treh so brancardieri prepe-ljali rikse z bolniki na krasen prostor pred baziliko, ki je rasla iz massabielske pečine kakor visok jambor iz valov. Stotine teh vozičkov, ki imajo nekakšno streho, so postavljeni v širokem polkrogu prve vrste kora, ki spremlja igro. Popolnoma nora igra je to, če pomislimo, da bo eden iz kora postal junak čudeža. Nenadoma mu bo z rakastega obličja odpadla stara skorja kakor suha malta in prikazala se bo nova zdrava koža. In ta igra ni igra, niti govorice in ne govorjenje, temveč vidna resničnost, o kateri se more prepričati vsak, ki je navzoč. In v resnici je tako nora in bije človeško duhovno naravo tako uničujoče v obraz, da ne moreš nikogar z besedo pripraviti do verovanja. Celo tisti, ki so bili priče, ne morejo verovati lastnim spominom.

Tesno za vrsto vozičkov, teh, ki se ne morejo sami premakniti in za trpečimi so pohabljeni, šepavi in slepi, ki so se mogli sami privleči do kraja. Za temi pa valovi tisočglava množica, romarjev in gledalcev, ki pričakujejo strašno doživetje, ki se ne more zgoditi nikjer, kjer živijo ljudje. Samo tu. Goreče hrepene-

nje napolnjuje srca enih, goreča radovednost srca drugih. Sredi gnječe stoje Dozous, Lafite in Estrade. Doktorjev namen je, da bi pisatelj to uro doživel tu, kjer bije srce mase. Prostor je tako dobro izbran, da dopušča razgled po cellem odru.

"Velik dan je danes," je dejal Estrade. "Imeli ste srečo, dragi Lafite. Monseigneur Pichenot, tarbeški škof, je prišel, da bo osebno vodil procesijo z Rešnjim Telesom."

"Ali je to sicer stvar dekana Peyramalea?" vpraša Lafite.

Zdravnik ga začudeno gleda.

"Ali ne veste, da je Peyramalea skoraj povsem potisnjen v kraj? Ubožec je viharč, tudi v svoji starosti. Redovne duhovščine ne more trpeti in ona ne njega. Že Monseigneur Laurence, njegov veliki dobrotnik, ga je pustil v svojem času past. Očetje votline imajo sedaj vse v roki. Predvsem oče Sempet, nekdanji kaplan, ki mu je dekan tako močno zapupal..."

Lafite se je zelo zanimal za osebne vesti iz klera. Poizvedoval je za pomen procesije z Rešnjim Telesom.

Škof vsakega bolnika posebej blagoslovi z Najsvetejšim, ga poudčuje Estrade. "Največ ozdravljen se zgodi po tem blagoslovu."

"Pri blagoslovu in ne po pitju vode?" poizveduje Lafite naprej.

"Pri obeh priložnostih," odgovori Dozous. "Osebno zame pa so najbolj čudovita tista ozdravljenja, ki ne stoji v zvezi z nobeno teatraliko. Pred nekaj dnevi, na primer, je nenadoma ozdravela mlada gospa, z brezupno otredlostjo kolena. Brez misli je sedela na klopi v parku in strmela v Gavo. Niti ni prej pila

iz studenca, niti ni molila. Popolnoma nepredvideno presenečenje je bilo tisto ozdravljenje..."

Popoldanske sence so se daljšale, množica pa je še kar naraščala. Čudovita napetost se je gostila. Dozous in Estrade, stari priči prikazovanj, sta zatrjevala, da se je začel prav tak nemir, kakor na tisti veliki četrtki, ko je bilo massabielsko ljudstvo razočarano in je vsak pričakoval rožni čudež. Ljudje so nemirno menjavali prostore. Kakor šumenje oceana je šel hrum od bretonskega križa v daljnem koncu svetiščnega parka pa do bazilike. Lomil se je ob mrtvaški tišini težko bolnih, ki so nepremično čepeli na svojih vozičkih. Nič na svetu ne more tako molčati kakor te na prsi ali na ramena nagnjene glave, ki so težke zavoljo usode in pričakovanja.

Lafite opazuje ljudi, med katere je zagoden. Ni to samo preprosto južno-francosko ljudstvo, ki ga pozna: zgarnene stare žene v ceneni črnini s cenanimi rokavicami na zgrbančenih rokah. Kmečki, slabo obriti možje v nedeljski obleki, ki s svetlimi očmi gledajo predse. Čeprav tvorijo ti večji del množice, vendar niso v večini. Zanimivo je, koliko lepo oblečenih ljudi se je pridružilo ljudstvu. Takoj v Lafiteovi bližini je na primer gospod srednje starosti, po videzu učenjak. Kóšate obrvi, kóšati brki in zlati nanosniki na črni niti. Ta poduhovljeni obraz bi nedvomno na vprašanje vseh vprašanj še pred kratkim odgovoril, s ponosnim "Ignorabimus". Nič drugače, kot Hycint de Lafite, ki mu je materialističen ateizem tudi neke vrste religija, čeprav najslabša, ki je možna. Sedaj pa se gošpod s kóšatimi brki nervozno prestopa z noge na nogo. Najmanj desetkrat je

snel ščipalnik, ga osnažil in si ga spet nasadil na nos. Tiho vzdihuje. Briše si pot. Videti je, da nekaj pričakuje, nekaj, o čemer ne ve, ali naj ga želi, ali naj se ga boji. In prav isti čudni občutek tiči v prsih pisatelja.

Zvonovi so udarili v znamenje, da se je škofova procesija, poslušna Gospejini besedi, obrnila proti votlini, kjer bodo deli v monštranco Telo Gospodovo. Vse se drenja bliže, proti vrsti bolnikov. Nekaj minut za tem zamokli, vzklili: "Prihajajo!" In desettisoči so tako tiho, kakor da vsak pridržuje sapo. Na oder prikoraki majhen možic z Marijinim benderom, prvi pred vsemi drugimi nosači zastav.

"Ali vidite tistega fanta s sabljastimi nogami?" vpraša tiho doktor Dozous. Nosi zastavo pred vsemi drugimi, celo pred mlinarjem Nicolaoum. Je takorekoč prvorojenček čudeža. Tu ga imenujemo še vedno Bouhouhortsin otrok, čeprav ima že petindvajset let. Gotovo se spominjate še vedno na razburljiv slučaj, ko je delavčeva žena že v prvih dneh potopila umirajočega otroka v studenec."

Hycint de Lafite se ne spominja. Pod brokatnim nebom se je prikazal škof. Rdečkasta vijoličnost oblačil se sveti v velikem soncu in med belino kornih sraj, zakaj spremljevalcev je bilo v obilju. Škof stopi pod baldahin. Z blestečim monštranco v rokah gre škof ob polkrogu bolniških vozičkov. Zvonovi za hip obmolče. Tenko pozvoni le mašni zvonček, ko škof doseže desni konec loka in napravi križ z Rešnjim Telesom nad prvimi bolniki. Vse pada na kolena, tudi Estrade in Dozous. Lafite pogleda na njegova gospoda poleg sebe. Ta nekaj časa omahuje, preden se spusti na kolena.